

I. DISPOSICIONS GENERALS

CAP DE L'ESTAT

18731 *Llei 17/2009, de 23 de novembre, sobre el lliure accés a les activitats de serveis i el seu exercici.*

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei.

Sapiguen: Que les Corts Generals han aprovat la Llei següent i jo la sanciono.

PREÀMBUL

I

El sector serveis és el sector més important, tant de l'economia europea com de l'espanyola, en termes econòmics i d'ocupació i el que ha experimentat més desenvolupament els últims anys. A aquesta expansió hi ha contribuït, sens dubte, el Tractat de la Comunitat Europea, que consagra, ja el 1957, tant la llibertat d'establiment com la llibertat de circulació de serveis dins de la Comunitat.

Tanmateix, després de cinc dècades de vigència del Tractat, els avenços en aquestes llibertats han estat insuficients per aconseguir un autèntic mercat únic de serveis que permeti als prestadors, en particular a les petites i mitjanes empreses, estendre les seves operacions més enllà de les seves fronteres nacionals i beneficiar-se plenament del mercat interior i que alhora ofereixi als consumidors més transparència i informació, de manera que els proporcioni més possibilitats d'elecció i uns serveis de qualitat a preus més baixos. La Directiva 2006/123/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de desembre de 2006, relativa als serveis en el mercat interior, d'ara endavant la Directiva, aprovada en el marc de l'estratègia de Lisboa, respon a aquesta situació en establir una sèrie de principis d'aplicació general per a la normativa reguladora de l'accés a les activitats de serveis i el seu exercici dins de la Unió Europea.

En efecte, el sector serveis, per les seves característiques, està sotmès a una regulació complexa tant a Espanya com en la resta de països de la Unió Europea. De vegades aquesta regulació pot resultar obsoleta o inadequada i donar lloc a distorsions en el funcionament dels mercats de serveis com són la manca de competència, les ineficiències en l'assignació dels recursos o l'estretor dels mercats. A Espanya, atesa la importància del sector serveis, aquestes distorsions generen efectes negatius en el conjunt de l'economia, contribuint al diferencial d'inflació amb els països del nostre entorn i limitant l'avanç de la productivitat, el creixement, la creació d'ocupació i, en definitiva, la millora del benestar econòmic.

Per això aquesta Llei, en incorporar a l'ordenament jurídic la Directiva, adopta un enfocament ambiciós intensificant l'aplicació dels seus principis, si bé estableix expressament que els serveis no econòmics d'interès general queden exclosos del seu àmbit d'aplicació. El fi és impulsar la millora de la regulació del sector serveis, reduint les traves injustificades o desproporcionades a l'exercici d'una activitat de serveis i proporcionant un entorn més favorable i transparent als agents econòmics que incentivi la creació d'empreses i generi guanys en eficiència, productivitat i ocupació en les activitats de serveis, a més de l'increment de la varietat i qualitat dels serveis disponibles per a empreses i ciutadans. Així, la Llei estableix com a règim general el de la llibertat d'accés a les activitats de serveis i el seu lliure exercici en tot el territori espanyol i regula com a excepcionals els supòsits que permeten imposar restriccions a aquestes activitats.

L'objecte d'aquesta Llei és, doncs, establir les disposicions i principis necessaris per garantir el lliure accés a les activitats de serveis i el seu exercici realitzades en territori espanyol per prestadors establerts a Espanya o en qualsevol altre Estat membre de la Unió Europea, simplificant els procediments i fomentant alhora un nivell elevat de qualitat en els serveis, promovent un marc regulador transparent, previsible i favorable per a l'activitat econòmica, impulsant la modernització de les administracions públiques per respondre a les necessitats d'empreses i consumidors i garantint una millor protecció dels drets dels consumidors i usuaris de serveis.

Ara bé, és important destacar que per a la millora del marc regulador del sector serveis no n'hi ha prou amb l'establiment, mitjançant aquesta Llei, de les disposicions i els principis generals que han de regir la regulació actual i futura de les activitats de serveis. Per contra, serà necessari portar a terme un exercici d'avaluació de la normativa reguladora de l'accés a les activitats de serveis i el seu exercici conforme als principis i criteris que estableix aquesta Llei i, si s'escau, modificar o derogar aquesta normativa.

II

La Llei consta d'un total de 32 articles, agrupats en sis capítols, sis disposicions addicionals, una disposició transitòria, una disposició derogatòria i sis disposicions finals.

El capítol I –«Disposicions generals»– concreta l'objecte de la Llei i l'àmbit d'aplicació, i defineix alguns conceptes que són importants per comprendre-la.

La Llei s'aplica als serveis que són oferts o prestats en territori espanyol per prestadors establerts a Espanya o en qualsevol altre Estat membre de la Unió Europea. D'aquesta forma, aquesta Llei no s'aplica a normes que hagin de ser respectades per la societat en conjunt, ja siguin prestadors o particulars, com per exemple la normativa en matèria de dret penal o les normes de comportament en la circulació. És a dir, la Llei no interfereix en els requisits o en la normativa que han de ser respectats pels prestadors en l'exercici de la seva activitat econòmica de la mateixa manera que pels particulars en la seva capacitat privada.

En el mateix sentit, aquesta Llei no afecta les disposicions legals o reglamentàries en matèria d'ocupació i condicions de treball, inclosa la seguretat i salut a la feina, ni les clàusules contingudes en convenis col·lectius o en contractes individuals de treball ni l'exercici de drets col·lectius en l'àmbit laboral, com el dret a negociar, signar i aplicar convenis col·lectius i a emprendre accions de conflicte col·lectiu.

És important destacar que la Llei es refereix únicament a les activitats de serveis per compte propi que es realitzen a canvi d'una contraprestació econòmica. Els serveis no econòmics d'interès general, que es duen a terme en absència d'aquesta contrapartida econòmica, no estan coberts per les disposicions del Tractat de la Comunitat Europea relatives al mercat interior, per la qual cosa no estan inclosos en l'àmbit d'aplicació de la Directiva i consegüentment tampoc en el d'aquesta Llei. D'altra banda, aquesta Llei no afecta els requisits que regeixen l'accés als fons públics, incloses les condicions contractuals específiques i les normes de qualitat que s'han de respectar com a condició per percebre'ls.

Seguint la Directiva, aquesta Llei no s'aplica als serveis financers; els serveis i xarxes de comunicacions electròniques; els serveis en l'àmbit del transport, inclosos els serveis portuaris; els serveis de les empreses de treball temporal; els serveis sanitaris; els serveis audiovisuals, inclosos els serveis cinematogràfics i la radiodifusió; les activitats de joc, incloses les loteries; els serveis socials relatius a l'habitatge social, l'atenció a la infància i el suport a famílies i persones temporalment o permanentment necessitades, proporcionats directament o indirectament per les administracions públiques, i els serveis de seguretat privada.

A més, cal assenyalar que la Directiva tampoc no s'aplica a les activitats que suposin l'exercici de l'autoritat pública. En el nostre ordenament jurídic això implica que els actes duts a terme per fedataris públics, així com pels registradors de la propietat i mercantils, queden fora del seu àmbit d'aplicació. La Llei tampoc no s'aplica a l'àmbit tributari.

D'altra banda, convé assenyalar que aquesta Llei no s'aplica als aspectes concrets relacionats amb l'accés d'una activitat de serveis o el seu exercici regits per altres instruments comunitaris.

Finalment, en aquest capítol I es defineixen els conceptes necessaris als efectes de l'aplicació d'aquesta Llei: «servei», «prestador», «destinatari», «Estat membre d'establiment», «establiment», «establiment físic», «autorització», «requisit», «declaració responsable», «règim d'autorització», «raó imperiosa d'interès general», «autoritat competent», «professió regulada», «comunicació comercial».

Els dos capítols següents inclouen la regulació de la prestació de serveis en les dues modalitats: amb establiment i sense establiment.

Així, les disposicions del capítol II –«Llibertat d'establiment dels prestadors de serveis»– són aplicables a tots els casos en què un prestador es vulgui establir a Espanya. En primer lloc, el capítol consagra el principi de llibertat d'establiment segons el qual els prestadors de serveis espanyols o de qualsevol altre Estat membre o els legalment residents a Espanya es poden establir lliurement en territori espanyol per exercir una activitat de serveis d'acord amb el que estableix aquesta Llei. Una vegada establerts, els prestadors de serveis poden exercir la seva activitat en tot el territori nacional, sense perjudici que per obrir un establiment físic en una altra part del territori es pugui requerir una autorització.

Els règims d'autorització són un dels tràmits més comunament aplicats als prestadors de serveis i constitueixen una restricció a la llibertat d'establiment. La Llei estableix un principi general segons el qual l'accés a una activitat de serveis i el seu exercici no estan subjectes a un règim d'autorització. Únicament es poden mantenir règims d'autorització prèvia quan no siguin discriminatoris, estiguin justificats per una raó imperiosa d'interès general i siguin proporcionats. En particular, es considera que no està justificada una autorització quan sigui suficient una comunicació o una declaració responsable del prestador, per facilitar, si és necessari, el control de l'activitat.

Els procediments i tràmits per obtenir les autoritzacions han de ser clars i s'han de donar a conèixer amb antelació. S'aplica el silenci administratiu positiu a aquests procediments excepte en els casos en què estigui degudament justificat per una raó imperiosa d'interès general.

A continuació la Llei es refereix a les limitacions temporals i territorials de les comunicacions, declaracions responsables o autoritzacions. En general, es concedeixen per temps indefinit i tenen efecte en tot el territori espanyol, cosa que no afecta la possibilitat de les autoritats competents de revocar les autoritzacions o de suspendre l'activitat quan deixin de complir-se les condicions que van donar lloc a l'obtenció de l'autorització. Amb això es promou un efecte positiu per a l'activitat econòmica, ja que les limitacions a l'eficàcia territorial de les comunicacions, declaracions responsables i autoritzacions suposen una càrrega addicional per als prestadors que limita la seva mobilitat geogràfica i el seu creixement. Només es pot limitar el nombre d'autoritzacions quan estigui justificat per l'escassetat de recursos naturals o físics o per limitacions de les capacitats tècniques a utilitzar en l'exercici de l'activitat. En aquests casos és necessari seguir un procediment concurrencial que garanteixi la imparcialitat i la transparència.

A més de les condicions anteriors, la Llei també imposa obligacions específiques quant als principis que han de complir els requisits que regulin l'accés a les activitats de serveis i el seu exercici per garantir que aquests siguin menys costosos i més predictibles per als prestadors de serveis, i disposa que les administracions públiques no poden exigir requisits, controls o garanties amb una finalitat equivalent a la d'aquells als quals ja estigui sotmès el prestador en un altre Estat membre.

Tot això es complementa amb l'enumeració d'una sèrie de requisits prohibits, al compliment dels quals, per tant, no es pot supeditar en cap cas l'accés a una activitat de serveis o el seu exercici. Es tracta de requisits discriminatoris o excessivament restrictius que s'han d'eliminar i no ser reintroduïts en el futur.

Finalment, el capítol II recull determinats requisits que constitueixen obstacles greus a la llibertat d'establiment, per la qual cosa han de ser d'aplicació excepcional i subjectes a una avaluació prèvia que demostrï la seva justificació per al supòsit concret de què es tracti. L'exigència d'aquests requisits només es pot justificar quan no siguin discriminatoris, estiguin justificats per una raó imperiosa d'interès general i siguin proporcionats.

El capítol III «Lliure prestació de serveis per a prestadors d'un altre Estat membre»—suprimeix els obstacles que s'oposen a la lliure circulació dels serveis per part dels prestadors sense establiment en territori espanyol.

En primer lloc, el capítol estableix el principi de lliure prestació de serveis en territori espanyol per als prestadors establerts en qualsevol altre Estat membre. També s'enumeren determinats requisits la imposició dels quals es prohibeix expressament pels seus efectes marcadament restrictius sobre la lliure prestació de serveis. Com a excepció, s'estableix que es pugui supeditar l'accés d'aquests prestadors a una activitat de serveis o el seu exercici temporal en territori espanyol al compliment de requisits quan aquests no siguin discriminatoris per raó de la nacionalitat o domicili social, estiguin justificats per raons d'ordre públic, de seguretat pública, de salut pública o de protecció del medi ambient i siguin proporcionats.

Es pot assenyalar que això no és aplicable a activitats concretes en determinats sectors regulats (postal, energètic o d'aigües, entre d'altres) en què existeixen obligacions de servei públic i en què sembla convenient que els prestadors de serveis establerts en altres estats membres de la Unió Europea (d'ara endavant «estats membres») compleixin els mateixos requisits aplicables als establerts a Espanya; ni a les matèries regulades en directives comunitàries que contenen normes més específiques sobre la prestació transfronterera de serveis, com la Directiva 77/249/CEE del Consell de les Comunitats Europees, de 22 de març de 1977, adreçada a facilitar l'exercici efectiu de la lliure prestació de serveis pels advocats, i el títol II de la Directiva 2005/36/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 7 de setembre de 2005, relativa al reconeixement de qualificacions professionals.

Així mateix, convé destacar que també se n'exceptuen les matèries que inclou la Directiva 96/71/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 16 de desembre de 1996, sobre el desplaçament de treballadors efectuat en el marc d'una prestació de serveis, de manera que als treballadors desplaçats a un altre Estat membre els són aplicables les condicions d'ocupació i treball establertes a l'Estat membre en el territori del qual es realitza la feina. Aquestes condicions es refereixen, entre d'altres, a períodes màxims de treball i mínims de descans, quantia del salari mínim o a salut i seguretat en el treball.

El principi de lliure prestació de serveis no és obstacle perquè la prestació realitzada en territori espanyol s'ajusti al que disposa la normativa espanyola sobre protecció de dades, sobre el desplaçament de nacionals de tercers països, sobre l'exigència d'intervenció d'un notari, o sobre els drets de propietat intel·lectual, com a tals, inclosos els d'autor i afins. Aquestes matèries, si bé són específicament enumerades en la Directiva, no constitueixen activitats de serveis, ni regulen específicament l'accés o l'exercici d'activitats de serveis, per la qual cosa no es considera necessari esmentar-les explícitament en l'articulat d'aquesta Llei, ja que no estan incloses en el seu àmbit d'aplicació.

La Llei també preveu excepcions al principi de lliure prestació de serveis d'aplicació en casos individuals i per motius relatius a la seguretat dels serveis.

El capítol IV «Simplificació administrativa»— inclou diversos preceptes adreçats a la simplificació dels procediments.

En concret, les administracions públiques han d'eliminar els procediments i tràmits que no siguin necessaris o substituir-los per alternatives que siguin menys costoses per als prestadors. De la mateixa manera, han d'acceptar els documents emesos per una autoritat competent d'un altre Estat membre dels quals es desprengui que un requisit exigint en qüestió està complert, sense poder exigir la presentació de documents originals, còpies compulsades o traduccions jurades, excepte en els casos previstos per la normativa comunitària o justificats per motius d'ordre públic i seguretat. A més, tots els procediments i tràmits es podran fer a distància i per mitjans electrònics, fet que reduirà la càrrega que suposen els procediments tant per als prestadors de serveis com per a les autoritats públiques.

Adicionalment es posa en marxa un sistema d'una finestra única a través del qual els prestadors poden portar a terme en un únic punt, per via electrònica i a distància, tots els procediments i tràmits necessaris per a l'accés a les activitats de serveis i el seu exercici.

El capítol V –«Política de qualitat dels serveis»– inclou les línies d'actuació entorn de les quals les administracions públiques han de fomentar un alt nivell de qualitat dels serveis, així com les obligacions dels prestadors, tant respecte a la informació que han de proveir com en matèria de reclamacions.

Com a mesura per reforçar la protecció dels consumidors i la seguretat en l'exercici de les activitats de serveis, s'estableix la possibilitat d'exigir la contractació d'assegurances professionals de responsabilitat civil o garanties equivalents per a serveis que presentin riscos concrets per a la salut o la seguretat dels destinataris o d'un tercer.

D'altra banda, per afavorir l'accés a la informació als destinataris dels serveis, se suprimeixen les prohibicions totals de fer comunicacions comercials en el cas de les professions regulades i s'exigeix que les limitacions que s'imposin no siguin discriminatòries, estiguin justificades per una raó imperiosa d'interès general i siguin proporcionades.

Finalment, el capítol millora la qualitat i l'oferta dels serveis oferts ja que elimina les restriccions no justificades en matèria d'activitats multidisciplinàries, de manera que no es pot obligar els prestadors de serveis a exercir una única activitat de forma exclusiva, ja sigui a través de la imposició de requisits que obliguin a exercir de forma exclusiva una activitat específica o que restringeixin l'exercici conjunt o en associació de diferents activitats.

El capítol VI –«Cooperació administrativa per al control efectiu dels prestadors»– està dirigit a facilitar una cooperació eficaç amb les autoritats dels estats membres. Aquesta cooperació és molt important en la mesura que el reforç de la confiança en el marc jurídic i en la supervisió d'altres estats membres és necessari per a l'eliminació de traves a la lliure prestació de serveis.

Així, aquest capítol conté obligacions generals de cooperació, entre les quals destaquen: la cooperació s'ha de realitzar de manera directa entre autoritats competents; la configuració de l'estructura del sistema de cooperació; i la capacitat de consulta de les autoritats competents d'altres estats membres als registres en què estan inscrits prestadors de serveis.

Perquè la cooperació entre les autoritats competents dels estats membres sigui efectiva, és necessari que els prestadors facilitin a les seves autoritats tota la informació necessària per a la supervisió del compliment de la normativa nacional, per a la qual cosa la Llei inclou una sèrie d'obligacions d'informació dels prestadors.

Amb la finalitat de garantir una supervisió eficaç i una protecció adequada dels destinataris dels serveis, la Llei inclou un mecanisme d'alerta mitjançant el qual, si les autoritats competents tenen coneixement d'actes o circumstàncies de caràcter greu relatius a una activitat o a un prestador de serveis que puguin ocasionar perjudicis greus, n'han d'informar immediatament tots els estats membres i la Comissió Europea.

El capítol es tanca amb l'obligació de les autoritats competents espanyoles, a sol·licitud motivada de les autoritats competents d'altres estats membres, de comunicar les mesures disciplinàries i sancions administratives fermes en via administrativa que hagi adoptat qualsevol autoritat competent espanyola, inclosos els col·legis professionals, respecte al prestador, i que tinguin relació directa amb la seva activitat comercial o professional, respectant les normes sobre protecció de dades personals. També s'han de comunicar les condemnes penals i declaracions de concurs culpable que s'hagin dictat respecte al prestador i que tinguin relació directa amb la seva activitat comercial o professional.

La disposició addicional primera estableix un sistema electrònic d'intercanvi d'informació entre les administracions públiques que garanteix el compliment de les obligacions establertes en aquesta Llei. La disposició addicional segona permet ampliar l'abast futur de la finestreta única. Mitjançant la disposició addicional tercera s'estableix el Comitè per a la millora de la regulació de les activitats de serveis com a òrgan de cooperació multilateral destinat a facilitar la coordinació i el seguiment de les activitats que portin a terme les administracions públiques en el procés de transposició. La disposició addicional quarta es refereix al sistema de notificació a la Comissió Europea de projectes de normes que puguin estar afectats per la Directiva. La disposició addicional cinquena conté el règim d'infraccions i sancions aplicable a l'incompliment de les obligacions d'informació dels prestadors de

serveis, i la disposició addicional sisena aclareix les referències a l'IVA a la Comunitat Autònoma de Canàries i a les ciutats de Ceuta i Melilla.

La disposició transitòria aclareix el règim aplicable als procediments d'autorització iniciats abans de l'entrada en vigor de la Llei. La disposició derogatòria deixa sense vigor totes les disposicions del mateix rang o inferior que s'oposin a la Llei i especifica la vigència de les disposicions vigents incompatibles amb els capítols II i III, l'article 17.1 del capítol IV i els articles 24 i 25 del capítol V.

Tal com expressa la disposició final primera, aquesta Llei té caràcter bàsic i es dicta a l'empara del que estableix l'article 149.1.1a, 13a i 18a de la Constitució espanyola. Segons s'expressa a la disposició final segona, mitjançant aquesta Llei s'incorpora parcialment al dret espanyol la Directiva. La disposició final tercera conté les habilitacions necessàries per al desplegament i l'aplicació de la Llei. D'altra banda, la disposició final quarta estableix que les administracions públiques competents que incompleixin el que disposa aquesta Llei, de manera que provoquin que el Regne d'Espanya sigui sancionat per les institucions europees, han d'assumir, en la part que els sigui imputable, les responsabilitats que s'hagin derivat d'aquest incompliment.

Així mateix, la disposició final cinquena detalla el procediment d'adaptació de la normativa vigent per a l'Administració General de l'Estat i especifica la forma de comunicació de la resta de les administracions i autoritats públiques a fi d'informar la Comissió Europea sobre les disposicions que incorporen al dret intern la Directiva 2006/123/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de desembre de 2006, relativa als serveis en el mercat interior.

Finalment, en virtut de la disposició final sisena, la Llei entra en vigor en el termini de trenta dies a partir de l'endemà de la publicació en el «Butlletí Oficial d'Estat», excepte el que es preveu en matèria de finestra única i cooperació administrativa, que entra en vigor el 27 de desembre de 2009.

CAPÍTOL I

Disposicions generals

Article 1. *Objecte.*

Aquesta Llei té per objecte establir les disposicions generals necessàries per facilitar la llibertat d'establiment dels prestadors i la lliure prestació de serveis, simplificant els procediments i fomentant, alhora, un nivell elevat de qualitat en els serveis, així com evitar la introducció de restriccions al funcionament dels mercats de serveis que, d'acord amb el que estableix aquesta Llei, no resultin justificades o proporcionades.

Article 2. *Àmbit d'aplicació.*

1. Aquesta Llei s'aplica als serveis que es realitzen a canvi d'una contraprestació econòmica i que són oferts o prestats en territori espanyol per prestadors establerts a Espanya o en qualsevol altre Estat membre.

2. Queden exceptuats de l'àmbit d'aplicació d'aquesta Llei:

- a) Els serveis no econòmics d'interès general.
- b) Els serveis financers.
- c) Els serveis i xarxes de comunicacions electròniques, així com els recursos i serveis associats pel que fa a les matèries que es regeixen per la legislació sobre comunicacions electròniques.
- d) Els serveis en l'àmbit del transport, inclosos els transports urbans, i de la navegació marítima i aèria, inclosos els serveis portuaris i aeroportuaris necessaris per portar a terme l'activitat de transport, exceptuant l'activitat de les plataformes logístiques de les empreses i de les activitats necessàries per al seu funcionament.
- e) Els serveis de les empreses de treball temporal.
- f) Els serveis sanitaris, inclosos els serveis farmacèutics, realitzats o no en establiments sanitaris i independentment de la seva forma d'organització i de finançament a escala

estatal i del seu caràcter públic o privat, prestats per professionals de la salut als seus pacients, amb l'objectiu d'avaluar, mantenir o restaurar el seu estat de salut, quan aquestes activitats estiguin reservades a professions sanitàries regulades.

g) Els serveis audiovisuals, inclosos els serveis cinematogràfics, independentment de la seva forma de producció, distribució i transmissió i la radiodifusió, exceptuant les activitats de comerç al detall dels productes audiovisuals.

h) Les activitats de joc, incloses les loteries, que impliquin apostes de valor monetari.

i) Les activitats que suposin l'exercici de l'autoritat pública, en particular les dels notaris, registradors de la propietat i mercantils.

j) Els serveis socials relatius a l'habitatge social, l'atenció a la infància i el suport a famílies i persones temporalment o permanentment necessitades proveïts directament per les administracions públiques o per prestadors privats en la mesura que aquests serveis es prestin en virtut d'acord, concert o conveni amb la dita Administració.

k) Els serveis de seguretat privada.

3. Aquesta Llei no s'aplica a l'àmbit tributari.

4. En cas de conflicte entre les disposicions d'aquesta Llei i altres disposicions que regulin l'accés a una determinada activitat de serveis o el seu exercici en aplicació de normativa comunitària, prevalen aquestes últimes en els aspectes expressament previstos en la normativa comunitària de la qual derivin.

Article 3. *Definicions.*

Als efectes d'aquesta Llei s'entén per:

1. «Servei»: qualsevol activitat econòmica per compte propi, prestada normalment a canvi d'una remuneració, prevista a l'article 50 del Tractat de la Comunitat Europea.

2. «Prestador»: qualsevol persona física amb la nacionalitat de qualsevol Estat membre, o resident legal a Espanya, o qualsevol persona jurídica o entitat constituïda de conformitat amb la legislació d'un Estat membre, que tingui la seu social o centre d'activitat principal dins de la Unió Europea, i que ofereixi o presti un servei.

3. «Destinatari»: qualsevol persona física o jurídica que utilitzi o vulgui utilitzar un servei.

4. «Estat membre d'establiment»: l'Estat membre en el territori del qual tingui l'establiment el prestador del servei.

5. «Establiment»: l'accés a una activitat econòmica no assalariada i el seu exercici, així com la constitució i gestió d'empreses i especialment de societats, en les condicions fixades per la legislació, per una durada indeterminada, en particular per mitjà d'una infraestructura estable.

6. «Establiment físic»: qualsevol infraestructura estable a partir de la qual es porta a terme efectivament una prestació de serveis.

7. «Autorització»: qualsevol acte exprés o tàcit de l'autoritat competent que s'exigeixi, amb caràcter previ, per accedir a una activitat de serveis o exercir-la.

8. «Requisit»: qualsevol obligació, prohibició, condició o límit a l'accés a l'exercici d'una activitat de serveis previstos en l'ordenament jurídic o derivats de la jurisprudència o de les pràctiques administratives o establerts en les normes dels col·legis professionals.

9. «Declaració responsable»: el document subscrit per la persona titular d'una activitat empresarial o professional en què declara, sota la seva responsabilitat, que compleix els requisits establerts en la normativa vigent, que disposa de la documentació que ho acredita i que es compromet a mantenir-ne el compliment durant la vigència de l'activitat.

10. «Règim d'autorització»: qualsevol sistema previst en l'ordenament jurídic o en les normes dels col·legis professionals que contingui el procediment, els requisits i autoritzacions necessaris per a l'accés o exercici d'una activitat de serveis.

11. «Raó imperiosa d'interès general»: raó definida i interpretada per la jurisprudència del Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees, limitades les següents: l'ordre públic, la seguretat pública, la protecció civil, la salut pública, la preservació de l'equilibri financer

del règim de seguretat social, la protecció dels drets, la seguretat i la salut dels consumidors, dels destinataris de serveis i dels treballadors, les exigències de la bona fe en les transaccions comercials, la lluita contra el frau, la protecció del medi ambient i de l'entorn urbà, la sanitat animal, la propietat intel·lectual i industrial, la conservació del patrimoni històric i artístic nacional i els objectius de la política social i cultural.

12. «Autoritat competent»: qualsevol organisme o entitat que porti a terme la regulació, ordenació o control de les activitats de serveis, o l'actuació del qual afecti l'accés a una activitat de serveis o el seu exercici i, en particular, les autoritats administratives estatals, autonòmiques o locals i els col·legis professionals i, si s'escau, consells generals i autonòmics de col·legis professionals.

13. «Professió regulada»: l'activitat o conjunt d'activitats professionals, l'accés, exercici o una de les modalitats d'exercici de les quals estiguin subordinats de manera directa o indirecta, en virtut de disposicions legals o reglamentàries, a la possessió de determinades qualificacions professionals.

14. «Comunicació comercial»: qualsevol forma de comunicació destinada a promocionar, directament o indirectament, béns, serveis o la imatge d'una empresa, organització o persona amb una activitat comercial, industrial o artesanal o que exerceixi una professió regulada. No es consideren comunicacions comercials:

- a) Les dades que permeten accedir directament a l'activitat de l'esmentada empresa, organització o persona i, concretament, el nom de domini o l'adreça de correu electrònic.
- b) La informació relativa als béns, serveis o a la imatge d'aquesta empresa, organització o persona, elaborada de forma independent, especialment quan es facilita sense contrapartida econòmica.

CAPÍTOL II

Llibertat d'establiment dels prestadors de serveis

Article 4. *Llibertat d'establiment.*

1. Els prestadors es poden establir lliurement en territori espanyol per exercir una activitat de serveis, sense més limitacions que les establertes d'acord amb el que preveu aquesta Llei.

2. Qualsevol prestador establert a Espanya que exerceixi legalment una activitat de serveis la pot exercir en tot el territori nacional.

3. En el cas de règims d'autorització previstos en la normativa comunitària, el que disposa aquest capítol no s'aplica als aspectes expressament recollits a la dita normativa.

Article 5. *Règims d'autorització.*

La normativa reguladora de l'accés a una activitat de serveis o del seu exercici no pot imposar als prestadors un règim d'autorització, excepte de manera excepcional i sempre que concorrin les condicions següents, que s'han de motivar suficientment en la llei que estableixi l'esmentat règim.

a) No-discriminació: que el règim d'autorització no resulti discriminatori ni directament ni indirectament en funció de la nacionalitat o del fet que l'establiment es trobi o no en el territori de l'autoritat competent o, pel que fa a societats, per raó del lloc d'ubicació del domicili social;

b) Necessitat: que el règim d'autorització estigui justificat per una raó imperiosa d'interès general, i

c) Proporcionalitat: que aquest règim sigui l'instrument més adequat per garantir la consecució de l'objectiu que es persegueix perquè no existeixen altres mesures menys restrictives que permetin obtenir el mateix resultat, en particular quan un control a posteriori es produeixi massa tard per ser realment eficaç. Així, en cap cas l'accés a una activitat de serveis o el seu exercici s'han de subjectar a un règim d'autorització quan sigui suficient

una comunicació o una declaració responsable del prestador mitjançant la qual es manifesti, si s'escau, el compliment dels requisits exigits i es faciliti la informació necessària a l'autoritat competent per al control de l'activitat.

Article 6. *Procediments d'autorització.*

Els procediments i tràmits per obtenir les autoritzacions a què es refereix aquesta Llei han de tenir caràcter reglat, ser clars i inequívocs, objectius i imparcials, transparents, proporcionats a l'objectiu d'interès general i donar-se a conèixer amb antelació. En tot cas han de respectar les disposicions que estableix la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, com també garantir l'aplicació general del silenci administratiu positiu i que els supòsits de silenci administratiu negatiu constitueixin excepcions previstes en una norma amb rang de llei justificades per raons imperioses d'interès general.

Article 7. *Limitacions temporals i territorials.*

1. Amb caràcter general la realització d'una comunicació o una declaració responsable o l'atorgament d'una autorització permet accedir a una activitat de serveis i exercir-la per un temps indefinit. Només es pot limitar la durada quan:

- a) La declaració responsable o l'autorització es renovi automàticament o només estigui subjecta al compliment continu dels requisits;
- b) el nombre d'autoritzacions disponibles sigui limitat d'acord amb l'article següent o;
- c) es pugui justificar la limitació de la durada de l'autorització o dels efectes de la comunicació o la declaració responsable per l'existència d'una raó imperiosa d'interès general.

Als efectes previstos en aquest apartat, no té la consideració de limitació temporal el termini màxim que es pugui imposar al prestador per iniciar la seva activitat a comptar de l'atorgament de l'autorització o des de la realització de la comunicació o la declaració responsable.

2. El que disposa l'apartat anterior no afecta la possibilitat de les autoritats competents de revocar l'autorització, especialment quan deixin de complir-se les condicions per a la concessió de l'autorització.

Així mateix, quan l'accés a l'activitat o el seu exercici estigui condicionat a la realització d'una comunicació o d'una declaració responsable per part del prestador, la comprovació per part de l'Administració pública de la inexactitud o falsedat en qualsevol dada, manifestació o document, de caràcter essencial, que s'hagi aportat o de l'incompliment dels requisits assenyalats en la legislació vigent determina la impossibilitat de continuar amb l'exercici del dret o activitat des del moment en què es tingui constància d'aquests fets, sense perjudici de les responsabilitats penals, civils o administratives que escaiguin.

3. La realització d'una comunicació o una declaració responsable o l'atorgament d'una autorització permet al prestador accedir a l'activitat de serveis i exercir-la en la totalitat del territori espanyol, fins i tot mitjançant l'establiment de sucursals.

No obstant això, les administracions públiques poden atorgar autoritzacions o sol·licitar comunicacions o declaracions responsables als prestadors l'eficàcia de les quals estigui limitada a una part específica del territori quan estigui justificat per raons d'ordre públic, seguretat pública, salut pública o protecció del medi ambient, sigui proporcionat i no discriminatori i de forma suficientment motivada.

Així mateix, es pot exigir una autorització, una comunicació o una declaració responsable individual per a cada establiment físic quan estigui justificat per una raó imperiosa d'interès general, sigui proporcionat i no discriminatori. Quan el prestador de serveis ja estigui establert a Espanya i exerceixi legalment l'activitat, aquestes autoritzacions o declaracions responsables no poden contenir requisits que no estiguin lligats específicament a l'establiment físic a partir del qual pretén portar a terme aquesta activitat.

Article 8. *Limitació del nombre d'autoritzacions.*

1. Només es pot limitar el nombre d'autoritzacions quan estigui justificat per l'escassetat de recursos naturals o inequívocs impediments tècnics.

2. Quan el nombre d'autoritzacions per realitzar una determinada activitat de serveis estigui limitat:

a) El procediment de concessió per les administracions públiques ha de garantir el compliment dels principis de publicitat, objectivitat, imparcialitat, transparència i concurrència competitiva. En aquest procediment, les administracions públiques poden tenir en compte consideracions en matèria de salut pública, objectius de política social, de salut i seguretat dels treballadors per compte d'altri i per compte propi, de protecció del medi ambient, de conservació del patrimoni cultural i qualsevol altra raó imperiosa d'interès general, sempre que aquests criteris estiguin previstos en les bases reguladores de la concessió de les autoritzacions i tinguin relació amb l'objecte de la concessió.

b) L'autorització que es concedeixi ha de tenir una durada limitada i proporcionada atenent les característiques de la prestació del servei i no pot donar lloc a un procediment de renovació automàtica ni comportar, una vegada extingida l'autorització, cap tipus d'avantatge per al prestador cessant o per a persones especialment vinculades amb ell.

Article 9. *Principis aplicables als requisits exigits.*

1. Les administracions públiques no poden exigir requisits, controls previs o garanties equivalents o comparables per la seva finalitat a aquells als quals ja estigui sotmès el prestador a Espanya o en un altre Estat membre.

2. Tots els requisits que supeditin l'accés a una activitat de serveis o el seu exercici s'han d'ajustar als criteris següents:

- a) No ser discriminatoris.
- b) Estar justificats per una raó imperiosa d'interès general.
- c) Ser proporcionats a aquesta raó imperiosa d'interès general.
- d) Ser clars i inequívocs.
- e) Ser objectius.
- f) Ser fets públics amb antelació.
- g) Ser transparents i accessibles.

3. L'accés a una activitat de servei o el seu exercici es regeix pel principi d'igualtat de tracte i no-discriminació.

Article 10. *Requisits prohibits.*

En cap cas es pot supeditar l'accés a una activitat de serveis a Espanya o el seu exercici al compliment del següent:

a) Requisits discriminatoris basats directament o indirectament en la nacionalitat, inclòs que l'establiment es trobi o no en el territori de l'autoritat competent, o el domicili social; i en particular: requisit de nacionalitat o de residència per al prestador, el seu personal, els participants en el capital social o els membres dels òrgans de gestió i supervisió.

b) Prohibició d'estar establert en diversos estats membres o d'estar inscrit en els registres o col·legis o associacions professionals de diversos estats membres.

c) Limitacions de la llibertat del prestador per elegir entre un establiment principal o secundari i, especialment, l'obligació que el prestador tingui el seu establiment principal en el territori espanyol, o limitacions de la llibertat d'elecció entre establiment en forma de sucursal o de filial.

d) Condicions de reciprocitat amb un altre Estat membre en què el prestador ja tingui el seu establiment, amb excepció de les previstes en els instruments comunitaris en matèria d'energia.

e) Requisits de naturalesa econòmica que supeditin la concessió de l'autorització a la prova de l'existència d'una necessitat econòmica o d'una demanda en el mercat, al fet que s'avaluïn els efectes econòmics, possibles o reals, de l'activitat o que es faci una apreciació de si l'activitat s'ajusta als objectius de programació econòmica fixats per l'autoritat competent o que es comercialitzin productes o serveis d'un tipus o procedència determinada. Les raons imperioses d'interès general que s'invoquin no poden encobrir requisits de planificació econòmica.

f) Intervenció directa o indirecta de competidors, fins i tot dins d'òrgans consultius, en la concessió d'autoritzacions o en l'adopció d'altres decisions de les autoritats competents relatives a l'establiment per a l'exercici d'una activitat de serveis, sense perjudici de l'actuació de col·legis professionals i consells generals i autonòmics de col·legis professionals, com a autoritats competents, en l'àmbit de les competències que els atorga la llei. Aquesta prohibició s'estén a organismes com les cambres de comerç i als interlocutors socials pel que fa a l'atorgament d'autoritzacions individuals, però aquesta prohibició no afecta la consulta d'organismes com les cambres de comerç o dels interlocutors socials sobre assumptes diferents de les sol·licituds d'autorització individuals, ni una consulta del públic en general.

g) Obligació que la constitució de garanties financeres o la subscripció d'una assegurança s'hagin de dur a terme amb un prestador o organisme establert en el territori espanyol.

h) Obligació d'haver estat inscrit amb caràcter previ durant un període determinat en els registres de prestadors existents en el territori espanyol o d'haver exercit prèviament l'activitat durant un període determinat en el dit territori.

Article 11. *Requisits d'aplicació excepcional subjectes a avaluació prèvia.*

1. La normativa reguladora de l'accés a una activitat de serveis o del seu exercici no pot supeditar aquest accés o exercici a:

a) Restriccions quantitatives o territorials i, concretament, límits fixats en funció de la població o d'una distància mínima entre prestadors. Els fins econòmics, com el de garantir la viabilitat econòmica de determinats prestadors, no es poden invocar com a justificació de restriccions quantitatives o territorials.

b) Requisits que obliguin el prestador a constituir-se adoptant una determinada forma jurídica, així com l'obligació de constituir-se com a entitat sense ànim de lucre.

c) Requisits relatius a la participació en el capital d'una societat, en concret l'obligació de disposar d'un capital mínim per a determinades activitats o tenir una qualificació específica per posseir el capital social o gestionar determinades societats.

d) Requisits diferents dels exigits per accedir a les professions regulades, previstos a la Directiva 2005/36/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 7 de setembre de 2005, relativa al reconeixement de qualificacions professionals, que reservin l'accés a una activitat de serveis a una sèrie de prestadors concrets a causa de l'índole específica de l'activitat.

e) La prohibició de disposar de diversos establiments en el territori espanyol.

f) Requisits relatius a la composició de la plantilla, com ara tenir un nombre determinat d'empleats, ja sigui en el total de la plantilla o en categories concretes, o a l'obligació de contractar amb una procedència o modalitat determinada.

g) Restriccions a la llibertat de preus, com ara tarifes mínimes o màximes, o limitacions als descomptes.

h) L'obligació del prestador de realitzar, juntament amb el seu servei, altres serveis específics o d'oferir una determinada gamma o assortiment de productes.

2. No obstant excepcionalment, es pot supeditar l'accés a una activitat de serveis o el seu exercici al compliment d'algun dels requisits de l'apartat anterior quan, de conformitat amb l'article 5 d'aquesta Llei, no siguin discriminatoris, estiguin justificats per una raó imperiosa d'interès general i siguin proporcionats.

En tot cas, la concurrència d'aquestes condicions s'ha de notificar a la Comissió Europea segons el que estableix la disposició addicional quarta i ha d'estar suficientment motivada en la normativa que estableixi aquests requisits.

CAPÍTOL III

Lliure prestació de serveis per a prestadors d'un altre Estat membreArticle 12. *Lliure prestació de serveis.*

1. Els prestadors establerts en qualsevol altre Estat membre poden prestar serveis en territori espanyol en règim de lliure prestació sense més limitacions que les establertes d'acord amb el que preveu aquesta Llei.

2. En cap cas l'exercici d'una activitat de serveis per aquests prestadors en territori espanyol pot ser restringit mitjançant:

- a) L'obligació que el prestador estigui establert en el territori espanyol.
- b) L'obligació que el prestador obtingui una autorització concedida per autoritats espanyoles, o s'hagi d'inscriure en un registre o en un col·legi o associació professional espanyols.
- c) La prohibició que el prestador es procuri en el territori nacional una determinada forma o tipus d'infraestructura, inclosa una oficina o un gabinet, necessària per portar a terme les corresponents prestacions.
- d) Exigències que impedeixin o limitin la prestació de serveis com a treballador autònom.
- e) L'obligació que el prestador obtingui de les autoritats espanyoles un document d'identificació específic.
- f) L'exigència de requisits sobre l'ús de determinats equips i material que formin part integrant de la prestació del servei, excepte per motius de salut i seguretat en el treball.
- g) Les restriccions que preveu l'article 16 d'aquesta Llei.

3. Excepcionalment, es pot supeditar l'accés d'aquests prestadors a una activitat de serveis o el seu exercici temporal en territori espanyol al compliment dels requisits que en cada cas determini la legislació sectorial aplicable, únicament quan estiguin justificats per raons d'ordre públic, de seguretat pública, de salut pública o de protecció del medi ambient, i siguin, de conformitat amb l'article 5 d'aquesta Llei, proporcionats i no discriminatoris i de manera suficientment motivada.

La concurrència d'aquestes condicions s'ha de notificar a la Comissió Europea segons el que estableix la disposició addicional quarta i ha d'estar suficientment motivada en la normativa que estableixi aquests requisits.

Article 13. *Excepcions a la lliure prestació de serveis.*

1. El que disposa l'article anterior no és aplicable als serveis següents:

- a) Els serveis de recollida, classificació, transport i distribució dels enviaments postals en l'àmbit del Servei Postal.
- b) La generació, el transport, la distribució i el subministrament d'electricitat.
- c) El transport, la distribució, el subministrament, l'emmagatzematge, la regasificació i l'aprovisionament de gas natural.
- d) Els serveis de distribució i subministrament d'aigua, i els serveis d'aigües residuals.
- e) El tractament de residus i la vigilància i control del seu trasllat.

2. Tampoc no s'aplica la prohibició d'establir restriccions a la lliure prestació de serveis a les matèries i activitats següents, exclusivament en els aspectes expressament previstos per la seva normativa específica:

- a) Les matèries que inclou la Directiva 96/71/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 16 de desembre de 1996, sobre el desplaçament de treballadors efectuat en el marc d'una prestació de serveis.

b) La lliure prestació de serveis dels advocats, d'acord amb la Directiva 77/249/CEE del Consell de les Comunitats Europees, de 22 de març de 1977, encaminada a facilitar l'exercici efectiu de la lliure prestació de serveis dels advocats.

c) Les matèries a què es refereix el títol II de la Directiva 2005/36/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 7 de setembre de 2005, relativa al reconeixement de qualificacions professionals, inclosos els requisits dels estats membres en què es presta el servei pels quals es reserva una activitat a una determinada professió.

d) Els assumptes coberts per la Directiva 2006/43/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 17 de maig de 2006, relativa a l'auditoria legal dels comptes anuals i dels comptes consolidats.

Article 14. *Mesures excepcionals per motius de seguretat dels serveis.*

1. En casos excepcionals, i únicament per motius de seguretat dels serveis, les autoritats competents poden adoptar, per a prestadors concrets, mesures restrictives de la llibertat de prestació dels serveis, mitjançant resolució suficientment motivada.

2. Aquestes mesures excepcionals únicament es poden adoptar quan concorrin, conjuntament, les condicions següents:

a) Que la norma en virtut de la qual s'adopta la mesura no hagi estat objecte d'harmonització comunitària en l'àmbit de la seguretat dels serveis.

b) Que la mesura ofereixi al destinatari del servei una protecció més bona que l'adoptada per l'Estat membre d'establiment, o que aquest no n'hagi adoptat cap o sigui insuficient.

c) Que la mesura sigui proporcionada.

Article 15. *Procediment aplicable per a l'adopció de mesures excepcionals per motius de seguretat dels serveis.*

1. Abans d'adoptat alguna de les mesures que preveu l'article anterior, les autoritats competents han de sol·licitar a les autoritats de l'Estat membre d'establiment, a través del punt de contacte que preveu l'article 27.2 d'aquesta Llei, que adopti mesures respecte al prestador de què es tracti i han de facilitar totes les dades pertinents sobre el servei en qüestió i sobre les circumstàncies del cas.

2. Una vegada que les autoritats de l'Estat membre d'establiment hagin comunicat les mesures que adoptaran, hagin adoptat o per quins motius no han pres cap mesura, les autoritats competents han de notificar, si s'escau, a través del punt de contacte, a la Comissió Europea i a les autoritats de l'Estat membre d'establiment la seva intenció d'adoptat mesures, i indicar:

a) Els motius pels quals consideren que les mesures adoptades o previstes per l'Estat membre d'establiment són insuficients.

b) Els motius pels quals consideren que les mesures que preveu adoptar compleixen les condicions que estableix l'article 14 d'aquesta Llei.

3. Les mesures únicament es poden adoptar una vegada transcorreguts quinze dies hàbils a partir de la notificació que preveu l'apartat anterior.

4. En els casos en què per motius d'urgència no es pugui aplicar el procediment establert en els apartats anteriors, les autoritats competents han de notificar immediatament a través del punt de contacte les mesures adoptades a la Comissió Europea i a l'Estat membre d'establiment, i indicar els motius de la urgència.

5. Les sol·licituds de mesures restrictives per motius de seguretat requerides per altres estats membres a autoritats competents espanyoles s'han d'efectuar a través del punt de contacte.

Article 16. *Restriccions i discriminacions prohibides.*

1. No es poden imposar als destinataris dels serveis requisits que restringeixin la utilització dels serveis oferts per un prestador establert en un altre Estat membre.

2. En particular, no es poden imposar al destinatari dels serveis requisits que impliquin:

a) L'obligació d'obtenir una autorització o de fer una declaració davant les autoritats espanyoles.

b) Limitacions discriminatòries en les possibilitats de concessió d'ajudes o avantatges econòmics en funció del lloc d'establiment del prestador o del lloc d'execució de la prestació.

3. Els prestadors de serveis no poden imposar als destinataris requisits ni condicions generals d'accés als serveis que siguin discriminatoris per raó de la seva nacionalitat o lloc de residència, sense que això menyscabi la possibilitat d'establir diferències en les condicions d'accés directament justificades per criteris objectius.

CAPÍTOL IV

Simplificació administrativa

Article 17. *Simplificació de procediments.*

1. Les administracions públiques han de revisar els procediments i tràmits aplicables a l'establiment i la prestació de serveis amb l'objectiu d'impulsar-ne la simplificació.

2. Així mateix, a l'efecte d'acreditar el compliment dels requisits exigits per a l'accés a una activitat de serveis i el seu exercici, les autoritats competents han d'acceptar els documents procedents d'un altre Estat membre dels quals es desprengui que es compleixen aquests requisits.

3. En el cas de documents emesos per una autoritat competent ja sigui a Espanya o en un altre Estat membre, no s'ha d'exigir la presentació de documents originals o còpies compulsades ni traduccions jurades, excepte en els casos previstos per la normativa comunitària, o justificats per motius d'ordre públic i de seguretat pública. No obstant això, l'autoritat competent pot sol·licitar a una altra autoritat competent que confirmi l'autenticitat del document aportat.

4. Tots els procediments i tràmits que supediten l'accés a una activitat de serveis i el seu exercici es poden realitzar electrònicament i a distància, llevat que es tracti de la inspecció del lloc o de l'equip que s'utilitza en la prestació del servei.

Article 18. *Finestreta única.*

1. Els prestadors de serveis poden accedir, electrònicament i a distància a través d'una finestreta única, tant a la informació sobre els procediments necessaris per a l'accés a una activitat de serveis i el seu exercici, com la realització dels tràmits preceptius per fer-ho, incloent-hi les declaracions, notificacions o sol·licituds necessàries per obtenir una autorització, així com les sol·licituds d'inscripció en registres, llistes oficials, associacions, col·legis professionals i consells generals i autonòmics de col·legis professionals.

2. Les administracions públiques han de garantir que els prestadors de serveis puguin, a través de la finestreta única:

a) Obtenir tota la informació i formularis necessaris per a l'accés a la seva activitat i el seu exercici.

b) Presentar tota la documentació i sol·licituds necessàries.

c) Conèixer l'estat de tramitació dels procediments en què tinguin la condició d'interessat i rebre la corresponent notificació dels actes de tràmit preceptius i la seva resolució per l'òrgan administratiu competent.

3. Així mateix, les administracions públiques han d'adoptar les mesures necessàries i incorporar en els seus respectius àmbits les tecnologies que calgui per garantir la interoperabilitat dels diferents sistemes.

Article 19. *Garanties d'informació a través de la finestra única.*

1. Els prestadors i els destinataris tenen el dret a obtenir, a través de la finestra única i per mitjans electrònics, la informació següent, que ha de ser clara i inequívoca:

a) Els requisits aplicables als prestadors establerts en territori espanyol, en especial els relatius als tràmits necessaris per accedir a les activitats de serveis i el seu exercici, així com les dades de les autoritats competents que permetin posar-se en contacte directament amb elles.

b) Els mitjans i condicions d'accés als registres i bases de dades públiques relatives als prestadors i als serveis.

c) Les vies de reclamació i els recursos que es poden interposar en cas de litigi entre les autoritats competents i el prestador o el destinatari, o entre un prestador i un destinatari, o entre prestadors.

d) Les dades de les associacions sectorials de prestadors de serveis i les organitzacions de consumidors que prestin assistència als prestadors i destinataris dels serveis.

2. Les administracions públiques han d'adoptar mesures perquè a la finestra única es pugui accedir a la informació que preveu aquest article en castellà, en les llengües cooficials de l'Estat i en alguna altra llengua de treball comunitària.

3. Així mateix, s'ha de facilitar que els prestadors i els destinataris puguin obtenir per mitjans electrònics i a distància, en particular a través de les finestretes úniques d'altres estats membres, l'accés a:

a) Informació general sobre els requisits aplicables en els altres estats membres a l'accés a les activitats de serveis i el seu exercici, i especialment, la informació relacionada amb la protecció dels consumidors.

b) Informació general sobre les vies de recurs disponibles en cas de litigi entre el prestador i el destinatari en altres estats membres.

c) Dades de les associacions o organitzacions d'altres estats membres, inclosos els centres de la Xarxa de centres europeus dels consumidors, que poden oferir als prestadors o destinataris assistència pràctica.

4. El dret a la informació contingut en aquest article no exigeix a les autoritats competents que facilitin assessorament jurídic en casos particulars.

CAPÍTOL V

Política de qualitat dels serveis

Article 20. *Foment de la qualitat dels serveis.*

Les administracions públiques i altres autoritats competents han de fomentar un elevat nivell de la qualitat dels serveis. En particular:

a) Han d'impulsar que els prestadors assegurin de forma voluntària la qualitat dels seus serveis per mitjà, entre d'altres, dels instruments següents:

i) L'avaluació o certificació de les seves activitats per part d'organismes independents.

ii) L'elaboració de la seva pròpia carta de qualitat o la participació en cartes o etiquetes de qualitat elaborades per organitzacions empresarials o professionals en l'àmbit comunitari.

Així mateix, han d'afavorir la difusió de la informació relativa a aquests instruments.

b) Han de fomentar el desenvolupament de l'avaluació independent de la qualitat dels serveis, especialment per les organitzacions de consumidors, i per a això han de promoure la cooperació en l'àmbit comunitari de les organitzacions de consumidors amb les cambres de comerç, els col·legis professionals i, si s'escau, els consells generals i autonòmics de col·legis professionals.

c) Han de promoure la participació de col·legis professionals i, si s'escau, els consells generals i autonòmics de col·legis, organitzacions professionals i de les cambres de comerç en l'elaboració a escala comunitària de codis de conducta destinats a facilitar la lliure prestació de serveis o l'establiment d'un prestador d'un altre Estat membre, respectant en qualsevol cas les normes de defensa de la competència.

d) Impulsant inspeccions administratives i controls periòdics, així com el disseny i reforçament de plans d'inspecció.

Article 21. *Assegurances i garanties de responsabilitat professional.*

1. Es pot exigir als prestadors de serveis, en una norma amb rang de llei, la subscripció d'una assegurança de responsabilitat civil professional o una altra garantia equivalent que cobreixi els danys que puguin provocar en la prestació del servei en els casos en què els serveis que prestin presentin un risc directe i concret per a la salut o per a la seguretat del destinatari o d'un tercer, o per a la seguretat financera del destinatari.

La garantia exigida ha de ser proporcionada a la naturalesa i l'abast del risc cobert.

2. Quan un prestador que s'estableixi a Espanya ja estigui cobert per una assegurança de responsabilitat civil professional o una altra garantia equivalent o comparable en el que és essencial quant a la seva finalitat i a la cobertura que ofereixi en termes de risc assegurat, suma assegurada o límit de la garantia en un altre Estat membre on ja estigui establert, s'ha de considerar complerta l'exigència a la qual es refereix l'apartat anterior. Si l'equivalència amb els requisits només és parcial, es pot exigir l'ampliació de l'assegurança o una altra garantia fins a completar les condicions que s'hagin establert en la norma que la regula.

3. En el cas d'assegurances o altres garanties subscrietes amb entitats asseguradores i entitats de crèdit autoritzades en un altre Estat membre, s'accepten als efectes d'acreditació els certificats emesos per aquestes.

Article 22. *Obligacions d'informació dels prestadors.*

1. Sense perjudici de les obligacions d'informació establertes en la legislació de protecció dels consumidors i usuaris que sigui aplicable, els prestadors de serveis, amb la deguda antelació, han de posar a disposició dels destinataris tota la informació exigida en el present article de forma clara i inequívoca, abans de la formalització del contracte o, si s'escau, abans de la prestació del servei.

2. Els prestadors han de proporcionar al destinatari, de forma fàcilment accessible, la informació següent:

a) Les dades d'identitat, forma i règim jurídic, número d'identificació fiscal del prestador, adreça on té l'establiment, i les dades que permetin posar-se ràpidament en contacte amb ell i, si s'escau, per via electrònica.

b) Dades registrals del prestador del servei.

c) Les dades de l'autoritat que, si s'escau, hagi atorgat l'autorització.

d) En les professions regulades, la qualificació professional i l'Estat membre on va ser atorgada, així com, si s'escau, el col·legi professional, l'associació professional o organisme anàleg en què estigui inscrit el prestador.

e) Les condicions i clàusules generals, i les relatives a la legislació i jurisdicció aplicable al contracte.

f) Garanties postvenda addicionals a les exigides per llei, si s'escau.

g) El preu complet del servei, inclosos els impostos, quan el prestador fixi prèviament un preu per a un determinat tipus de servei.

h) Les principals característiques del servei o serveis que ofereixi.

i) Si s'escau, l'assegurança o garanties exigides i, en particular, les dades de l'assegurador i de la cobertura geogràfica de l'assegurança.

j) En cas que el prestador exerceixi una activitat subjecta a l'IVA, el número d'identificació fiscal.

k) Llengua o llengües en què es pot formalitzar el contracte, quan aquesta no sigui la llengua en la qual se li ha ofert la informació prèvia a la contractació.

l) Existència del dret de desistiment del contracte que pugui correspondre al consumidor, el termini i la forma d'exercir-lo.

3. A petició del destinatari, els prestadors han de posar a disposició d'aquell la informació complementària següent:

a) Quan el preu no el fixi prèviament el prestador, el preu del servei o, si no es pot indicar aquell, el mètode per calcular-lo; o un pressupost suficientment detallat.

b) Data de lliurament, execució del contracte i durada.

c) En el cas de les professions regulades: referència a les normes d'accés a la professió a l'Estat membre d'establiment i els mitjans per accedir a aquestes normes.

d) La informació relativa a les seves activitats multidisciplinàries, possibles conflictes d'interès i les mesures adoptades per evitar-los. Aquesta informació ha de figurar en tot document informatiu dels prestadors en què es presentin de forma detallada els seus serveis.

e) Els possibles codis de conducta a què estigui sotmès el prestador, si s'escau, així com l'adreça on es poden consultar per via electrònica els esmentats codis i en quins idiomes estan disponibles.

f) Informació detallada sobre les característiques i condicions per fer ús dels mitjans extrajudicials de resolució de conflictes quan estiguin subjectes a un codi de conducta o siguin membres d'alguna organització professional en què es prevegin aquests mecanismes.

4. El prestador ha de posar a disposició del destinatari tota la informació a què es refereixen els apartats anteriors en alguna de les formes següents:

a) En el lloc de prestació del servei o de formalització del contracte.

b) Per via electrònica a través d'una adreça facilitada pel prestador.

c) Que aquesta informació figuri en tots els documents informatius del prestador que es facilitin al destinatari i en què es presentin de forma detallada els seus serveis.

d) Per via electrònica a través d'una pàgina web.

Article 23. *Obligacions dels prestadors en matèria de reclamacions.*

1. Sense perjudici del que disposa l'article 21 del Reial decret legislatiu 1/2007, de 16 de novembre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei general per a la defensa dels consumidors i usuaris i altres lleis complementàries, els prestadors han de posar a disposició dels destinataris un número de telèfon, una adreça postal, número de fax o adreça de correu electrònic, amb la finalitat que aquests puguin adreçar les seves reclamacions o peticions d'informació sobre el servei prestat, i han de comunicar la seva adreça legal si aquesta no coincideix amb la seva adreça habitual per a la correspondència.

2. Així mateix, han de donar resposta a les reclamacions a què es refereix l'apartat anterior en el termini més breu possible i en qualsevol cas abans d'un mes des que el prestador les hagi rebut.

3. La resposta s'ha d'efectuar en la mateixa llengua en què s'hagi fet el contracte.

Article 24. *Comunicacions comercials de les professions regulades.*

1. Es garanteix la llibertat de les comunicacions comercials en les professions regulades.

2. No es poden establir prohibicions totals a les comunicacions comercials en les professions regulades. Les limitacions que es puguin imposar no poden ser discriminatòries, han d'estar sempre justificades per una raó imperiosa d'interès general i han de ser proporcionades.

Article 25. *Activitats multidisciplinàries.*

1. No es pot obligar els prestadors de serveis a exercir una única activitat de forma exclusiva, ja sigui a través de la imposició de requisits que obliguin a exercir de forma

exclusiva una activitat específica, o bé mitjançant la imposició de requisits que restringeixin l'exercici conjunt o en associació de diferents activitats.

2. No obstant això, per garantir la seva independència i imparcialitat, així com prevenir conflictes d'interessos, es poden veure subjectes per llei als requisits a què es refereix l'apartat anterior:

a) Les professions regulades, en la mesura que sigui necessari per garantir el compliment de requisits deontològics diferents i incompatibles deguts al caràcter específic de cada professió, sempre que aquests es justifiquin d'acord amb els principis establerts a l'article 5 d'aquesta Llei.

b) Els prestadors que realitzin serveis de certificació, acreditació, control tècnic, proves o assajos.

Article 26. *Accions de cessació.*

Davant de les conductes que infringeixin el que disposa aquesta Llei susceptibles de lesionar els interessos col·lectius o difusos dels consumidors i usuaris, es pot exercir l'acció de cessació que preveu l'article 53 del Text refós de la Llei general per a la defensa dels consumidors i usuaris i altres lleis complementàries, i estan legitimats per exercir-la els subjectes que preveu l'article 54.1 de la dita Llei.

CAPÍTOL VI

Cooperació administrativa per al control efectiu dels prestadors

Article 27. *Obligacions generals de cooperació.*

1. Amb la finalitat de garantir la supervisió dels prestadors i dels seus serveis, les administracions públiques, en l'àmbit de les seves respectives competències, han de cooperar als efectes d'informació, control, inspecció i investigació, entre si, amb les autoritats competents dels altres estats membres i amb la Comissió Europea.

2. Les relacions amb altres estats membres i amb la Comissió Europea previstes en aquesta Llei s'han d'organitzar a través de la designació de diferents punts de contacte a l'Administració General de l'Estat i a les comunitats autònomes.

Tanmateix, s'ha de crear un punt de contacte de coordinació a l'Administració General de l'Estat al qual s'han de remetre totes les comunicacions de qualsevol administració amb la Comissió Europea i altres estats membres, a fi de coordinar totes les actuacions en el marc de la transposició i aplicació de la Directiva.

3. Les autoritats competents espanyoles i les de qualsevol Estat membre poden consultar en les mateixes condicions els registres en què estiguin inscrits els prestadors, respectant en tot cas les normes sobre protecció de dades personals.

4. Les sol·licituds d'informació i de realització de controls, inspeccions i investigacions realitzades per les autoritats competents espanyoles amb relació als prestadors establerts en el territori d'un altre Estat membre o els seus serveis han d'estar degudament motivades. La informació obtinguda únicament es pot fer servir per a la finalitat per a la qual es va sol·licitar.

5. En cas que no es puguin atendre de manera immediata les sol·licituds realitzades per les autoritats competents d'altres estats membres, les autoritats competents espanyoles ho han de comunicar a les autoritats sol·licitants a través del punt de contacte.

6. En els casos en què les autoritats competents d'un altre Estat membre no compleixin el deure de cooperació, les autoritats espanyoles competents, a través del punt de contacte, n'han d'informar la Comissió Europea.

Article 28. *Obligacions d'informació dels prestadors.*

Sense perjudici del deure dels prestadors d'atendre els requeriments d'informació formulats per les autoritats competents, han d'informar, a través de la corresponent finestreta única, dels canvis que afectin les condicions que van determinar l'atorgament de l'autorització.

Aquesta informació s'ha de comunicar en la llengua o llengües facilitades a la finestra única.

Article 29. Supervisió de prestadors establerts en territori espanyol.

1. Les autoritats competents espanyoles han de facilitar la informació que els sol·licitin les autoritats competents d'un altre Estat membre sobre els prestadors que estiguin establerts a Espanya.

2. Les autoritats competents espanyoles han de fer les comprovacions, inspeccions i investigacions sobre prestadors establerts en el seu territori que els sol·licitin de forma motivada les autoritats competents d'un altre Estat membre i les han d'informar dels resultats i, quan escaigui, de les mesures adoptades.

3. Les autoritats competents espanyoles han de vetllar pel compliment dels requisits imposats al prestador establert en territori espanyol, encara que el servei de què es tracti es presti o provoqui perjudicis en un altre Estat membre.

4. Quan les autoritats competents d'un altre Estat membre sol·licitin a les autoritats competents espanyoles l'adopció de mesures excepcionals en casos individuals per motius de seguretat, a les quals es refereix l'article 14 d'aquesta Llei, amb relació a un prestador establert en territori espanyol, aquestes últimes han de comprovar com més aviat millor si el prestador exerceix les seves activitats de forma legal, així com els fets que van donar lloc a la petició. Les autoritats competents han de comunicar de forma immediata, a través del seu punt de contacte, les mesures que han adoptat o previst o, si s'escau, els motius pels quals no han adoptat cap mesura.

Article 30. Supervisió de prestadors establerts en un altre Estat membre.

1. Les autoritats competents espanyoles són responsables de la supervisió de l'activitat dels prestadors establerts en altres estats membres que prestin serveis en territori espanyol en relació amb els requisits sobre la lliure prestació de serveis que es puguin imposar d'acord amb l'article 12.3 d'aquesta Llei i en particular:

a) Han de prendre totes les mesures necessàries per garantir que el prestador respecta els requisits esmentats.

b) Han de dur a terme les comprovacions, inspeccions i investigacions necessàries per supervisar el servei prestat.

2. En relació amb els requisits diferents dels esmentats a l'apartat anterior, en cas de desplaçament temporal d'un prestador establert en un altre Estat membre per prestar un servei, les autoritats competents espanyoles, a petició motivada de les autoritats de l'Estat membre d'establiment, han de fer les comprovacions, inspeccions i investigacions que siguin necessàries per garantir l'eficàcia de la supervisió d'aquestes autoritats que considerin més adequades amb aquesta finalitat.

3. En tot cas, les autoritats espanyoles competents, per pròpia iniciativa, poden fer comprovacions, inspeccions i investigacions in situ, sempre que siguin proporcionades, no discriminatòries i no estiguin motivades pel fet que el prestador tingui el seu establiment en un altre Estat membre.

Article 31. Mecanisme d'alerta.

Si les autoritats competents tenen coneixement d'actes o circumstàncies específics de caràcter greu relatius a una activitat o a un prestador de serveis que puguin ocasionar perjudicis greus per a la salut o la seguretat de les persones o el medi ambient en qualsevol part del territori de la Unió Europea, n'han d'informar immediatament els estats membres i la Comissió Europea a través del punt de contacte.

Article 32. Informació sobre l'honorabilitat del prestador.

1. A sol·licitud motivada de les autoritats competents d'un altre Estat membre s'han de comunicar, respectant la legislació vigent, les mesures disciplinàries i sancions

administratives fermes que hagi adoptat qualsevol autoritat competent espanyola, inclosos els col·legis professionals, respecte al prestador, i que tinguin relació directa amb la seva activitat comercial o professional, bé perquè s'hagi consentit en via administrativa, bé perquè han esdevingut fermes davant la jurisdicció contenciosa administrativa. També s'han de comunicar les condemnes penals i declaracions de concurs culpable que s'hagin dictat respecte al prestador i que tinguin relació directa amb la seva activitat comercial o professional, precisant si són fermes o no i, si s'escau, els recursos interposats i els terminis per resoldre'ls. Aquesta comunicació ha de precisar les disposicions nacionals d'acord amb les quals s'ha condemnat o sancionat el prestador.

L'aplicació del que s'ha disposat s'ha de fer respectant les normes sobre protecció de les dades personals i els drets garantits a les persones condemnades o sancionades segons l'ordenament jurídic espanyol, fins i tot per col·legis professionals.

2. L'autoritat competent espanyola ha de comunicar al prestador que aquesta informació ha estat subministrada a una autoritat competent d'un altre Estat membre.

Disposició addicional primera. *Intercanvi electrònic d'informació.*

Les administracions públiques han de disposar d'un sistema electrònic d'intercanvi d'informació entre elles i amb les dels altres estats membres que garanteixi el compliment de les obligacions que estableix aquesta Llei.

Disposició addicional segona. *Inclusió d'altres tràmits a la finestra única.*

La finestra única pot incorporar tràmits no inclosos en l'àmbit d'aplicació d'aquesta Llei, entre aquests els que es realitzen davant l'Agència Estatal d'Administració Tributària i la Tresoreria General de la Seguretat Social, i aquells altres que es considerin necessaris.

Disposició addicional tercera. *Comitè per a la millora de la regulació de les activitats de serveis.*

Per facilitar la participació de les administracions públiques en el procés de transposició a l'ordenament intern de la Directiva 2006/123/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de desembre de 2006, relativa als serveis en el mercat interior, i en el marc del que estableix l'article 5, apartats 1 i 7, de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, es crea un Comitè de cooperació multilateral, del qual formen part l'Administració General de l'Estat, les comunitats i ciutats autònomes i representants de l'Administració local. Aquest Comitè té per objecte facilitar la cooperació per a la millora de la regulació de les activitats de serveis i, en particular, el seguiment i la coordinació de les actuacions que es portin a terme en les diferents administracions per a la transposició correcta de la Directiva.

Disposició addicional quarta. *Notificació a la Comissió Europea.*

L'òrgan administratiu competent ha de comunicar al Ministeri d'Afers Exteriors i de Cooperació, abans que s'aprovi i en els termes i per les vies que s'estableixin per reglament, qualsevol projecte de norma legal o reglamentària en què es prevegin requisits de l'article 11.1 d'aquesta Llei, incorporant una memòria justificativa en la qual es motivi la seva compatibilitat amb els criteris de l'article 11.2, o requisits de l'article 12.2, incorporant una memòria justificativa en la qual es motivi la seva compatibilitat amb els criteris de l'article 12.3, per a la seva posterior notificació a la Comissió Europea.

Disposició addicional cinquena. *Règim d'infraccions i sancions.*

En cas d'incompliment de les obligacions d'informació i en matèria de reclamacions dels prestadors de serveis recollides en aquesta Llei, si els destinataris de la informació són consumidors i usuaris, s'aplica el règim d'infraccions i sancions que preveu el títol IV

del llibre I del Text refós de la Llei general per a la defensa dels consumidors i usuaris i altres lleis complementàries.

Disposició addicional sisena. *Impost general indirecte canari i impost sobre la producció, els serveis i la importació a les ciutats de Ceuta i Melilla.*

Les referències fetes a l'impost sobre el valor afegit s'han d'entendre fetes, si s'escau, a l'impost general indirecte canari o a l'impost sobre la producció, els serveis i la importació a les ciutats de Ceuta i Melilla.

Disposició transitòria. *Règim transitori.*

1. Els procediments d'autorització iniciats abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei es tramiten i resolen per la normativa vigent en el moment de presentar la sol·licitud. Si la tramitació i resolució es produeix a partir del 28 de desembre de 2009 i la normativa aplicable inclou requisits prohibits segons l'article 10 d'aquesta Llei, l'òrgan competent no els pot tenir en compte. No obstant això l'interessat, abans de la resolució, pot desistir de la seva sol·licitud i optar per l'aplicació de la nova normativa.

2. Mentre no s'aprovi el desplegament reglamentari a què es refereix la disposició addicional quarta, referida a les notificacions a la Comissió Europea, aquestes s'han de fer a través de la Secretaria d'Estat per a la Unió Europea.

3. L'eventual revisió o avaluació de la normativa reguladora del procediment d'autorització no pot constituir element per a la no-concessió de les autoritzacions sol·licitades.

Disposició derogatòria.

1. Queden derogades totes les disposicions del mateix rang o inferior que s'oposin al que estableix aquesta Llei.

2. No obstant això, les disposicions vigents a l'entrada en vigor d'aquesta Llei que siguin incompatibles amb els capítols II, III, l'article 17.1 del capítol IV i els articles 24 i 25 del capítol V mantenen la seva vigència fins que siguin objecte de reforma expressa, i queden derogades en tot cas el 27 de desembre de 2009.

Disposició final primera. *Títol competencial.*

Aquesta Llei, que té caràcter bàsic, es dicta a l'empara del que estableix l'article 149.1.1a, 13a i 18a de la Constitució espanyola.

Disposició final segona. *Incorporació de dret comunitari.*

Mitjançant aquesta Llei s'incorpora parcialment al dret espanyol la Directiva 2006/123/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de desembre de 2006, relativa als serveis en el mercat interior.

Disposició final tercera. *Habilitació normativa i compliment.*

1. Correspon a les administracions públiques competents, en el seu àmbit territorial respectiu, aprovar les normes de desplegament i execució d'aquesta Llei.

2. S'autoritza el Govern perquè, en l'àmbit de les seves competències, dicti les disposicions reglamentàries necessàries per al desplegament i l'aplicació d'aquesta Llei. En particular, el Govern ha de desplegar per reglament el que disposa la disposició addicional quarta, referida a les notificacions a la Comissió Europea.

Disposició final quarta. *Compensació de deutes en cas de responsabilitat per incompliment.*

Les administracions públiques que, en l'exercici de les seves competències, incompleixin el que disposa aquesta Llei o el dret comunitari afectat, i això provoqui que el Regne

d'Espanya sigui sancionat per les institucions europees, han d'assumir, en la part que els sigui imputable, les responsabilitats que s'hagin derivat de l'incompliment. L'Administració de l'Estat pot compensar aquest deute contret per l'Administració responsable amb la Hisenda Pública estatal amb les quantitats que hagi de transferir a aquella, d'acord amb el procediment que regula la Llei 50/1998, de 30 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social. En tot cas, en el procediment d'imputació de responsabilitat que es tramiti s'ha de garantir l'audiència de l'Administració afectada.

Disposició final cinquena. *Adaptació de la normativa vigent.*

1. En el termini d'un mes a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, el Govern ha de sotmetre a les Corts Generals un projecte de Llei en què, en el marc de les seves competències, es procedeixi a l'adaptació de les disposicions vigents amb rang legal al que disposa aquesta Llei.

2. A fi de fer possible el compliment de l'obligació que conté l'article 44 de la Directiva 2006/123/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de desembre de 2006, relativa als serveis en el mercat interior, les comunitats i ciutats autònomes i les entitats locals han de comunicar a l'Administració General de l'Estat, abans del 26 de desembre de 2009, les disposicions legals i reglamentàries de la seva competència que hagin modificat per adaptar-ne el contingut al que estableixen la Directiva i la present Llei.

3. L'obligació que preveu l'apartat anterior també és aplicable als col·legis professionals i a qualsevol autoritat pública, respecte a les disposicions de la seva competència, que es vegin afectades per aquesta Llei.

Disposició final sisena. *Entrada en vigor.*

Aquesta Llei entra en vigor en el termini de trenta dies a partir de l'endemà de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat», excepte el que preveuen els articles 17.2, 17.3, 17.4, 18 i 19 del capítol IV i el capítol VI, que entra en vigor el 27 de desembre de 2009.

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei i que la facin complir.

Madrid, 23 de novembre de 2009.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO